

РЕЗЮМЕ

В данной статье приведены результаты гидрохимических показателей и бактериальной структуры оборотной воды в УЗВ, при содержании осетровых рыб, которые указывают на то, что увеличение плотности посадки осетровых рыб и нарушение ветеринарно-санитарных норм в условиях установок замкнутого водоснабжения (УЗВ) приводят к ухудшению условий выращивания осетровых рыб, вследствие нарушения гидрохимических показателей и процессов восстановления и самоочищения водной среды, вследствие загрязнения воды экскриментными продуктами рыб, остатками кормовых масс и т.д. Все эти стресс-факторы способствуют резкому увеличению общего микробного числа (ОМЧ) условно-патогенных микроорганизмов (возбудители аэромоноза, псевдомоноза, миксобактериоза, фурункулеза, вибриоза и т.д.), а также повышению патогенной активности этих бактерий. Таким образом, чтобы снизить риски болезни заразного (вспышки псевдомоноза и аэромоноза среди осетров) и незаразного (массовые отравления и гибель рыб) характера в УЗВ требует изучения качества оборотной воды в посадочных бассейнах.

RESUME

This article presents the results of hydrochemical parameters and the bacterial structure of recycled water in RAS, when keeping sturgeon fish, which indicate that an increase in the stocking density of sturgeon fish and a violation of veterinary and sanitary standards in conditions of recirculating closed water supply systems (RAS) lead to a deterioration in growing conditions sturgeons, due to violation of hydrochemical parameters and processes of restoration and self-purification of the aquatic environment, due to water pollution by excremental products of fish, food residues, etc. All these stress factors contribute to a sharp increase in the total microbial number of opportunistic microorganisms (causative agents of aeromonosis, pseudomonosis, myxobacteriosis, furunculosis, vibriosis, etc.), as well as an increase in the pathogenic activity of these bacteria. Thus, in order to reduce the risks of infectious disease (outbreaks of pseudomonosis and aeromonosis among sturgeons) and non-contagious (mass poisoning and death of fish) nature in the RAS, it is necessary to study the quality of recycled water in the stocking tanks.

ӘОЖ:338.439.6

Білім алушы: Жаксыбаева А.А., Көптілеуова Н.Б., студент

Ғылыми жетекші: Абекешев Н.Т., в. ғ. к., доцент

«Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті»КеАҚ, Орал қ.

ТҮЙЕ ҚҰМЫРЫНА ҚАРСЫ ҚОЛДАНЫЛҒАН ҚОСПАНЫҢ ЭКСТЕНСТИМДІЛІГІН АНЫҚТАУ

АННОТАЦИЯ

Түйе фермаларынан алынатын өнімдердің мөлшері және сапасы негізінен сол өнім беретін түйелер мен малдардың денсаулығына тікелей байланысты. Еліміздің мал дәрігерлері қызметінің алдында шаруашылықтардағы жұмысты жүйелі түрде ұйымдастыру міндеттері тұр қажет. Сондықтан түйеде болатын паразитарлық аурулардың шығынын азайту қажет. Мақалада құмыр инвазиясына қарсы қолданылатын дәрінің әсерлі тиімділігін анықтау және оны арттыру жолдарын қарастырлған.

Кілт сөздер: цефалопиноз, құмыр, түйе, бентонит, дернәсіл

Кіріспе. Бүгінгі таңда мал басын көбейту және оның өнімділігін арттыру басты мәселелердің бірі.

Қажеттілікті арттыруға кедергі болатын факторларда аз емес. Соның ішінде түйе шаруашылығында жиі кездесетін паразитарлық аурулардың бірі құмыр (цефалопиноз) ауруы [1].

Паразитарлық аурулардың алдын алу және оны тез арада аурудан айықтыру арқылы өнім алуды арттыруға болады. Осыған орай мал организмнің табиғи резистенттілігін көтеру, функциональдік белсенділігін, зат алмасудың интенсивтілігіне әсер ете алатын заттар сұранысқа ие. Солардың бірі адсорбциялық қасиеті жоғары табиғи минерал бентонит (монтмориланит) [2].

Семененко. М.П. [3] зерттеулер барысында түрлі аурулар кезінде бентонитті қолдану арқылы, организмнің өнімділігін ынталандыруға, зат алмасуды қалыптандыруға, организмнің ауруға қарсы тұру қаблетін күшейтуге болатындығы дәлелденген.

Абекешев Н.Т. [4] түйені телязиоз инвизиясынан сауықтыру мақсатында универм атигельминттік дәрісінің әсерін арттыру мақсатында бентонитті қолданып 100 % ійімділікке қол жеткізген.

Жұмыстың негізгі мақсаты Қызылорда облысы, Арал ауданындағы түйе цефалопинозы (құмыр) ауруының таралуы және оған қарсы қолданылатын дәрі-дәрмектердің әсерін арттыру.

Зерттеу материалдары мен әдістері. Зерттеу жұмыстары 2021-2022 жылдар аралығында Қызылорда облысы, Арал ауданындағы жеке шаруа қожалықтары мен ауыл тұғындарының малдары арасында жүргізілді.

Жұмысқа қажетті деректер өндірістік сараман кезінде жиналды.

Зерттеу нысандары: 2 - 6 жас аралығындағы тайлақ және інгендер. Зерттеу, барлығы 15 бас түйе арасында жүргізілді. Соның ішінде сойылғаннан кейін тексерілгендеі 5 бас.

Тәжірибеге қатысты түйелерге алдынала клиникалық (визуалдық) зерттеулер жүргізіліп құмырға шалдыққандары іріктелді. Мұрын қуысы мен жұтқыншақтың қосылған жеріне шоғырланған құмыр құрттарының көп болуы салдарынан байланысты тыныс алулары қиындай түседі. Түйе ауызын ашып демалуға мәжбүр, пысылдайды, тұмсығын қатты заттарға немесе қасында тұрған түйеге үйкейді, мойынын созып басын жоғарыға қаратып ұстайды, пысқырынады мазасызданаданады және жөтел белгілері айқын болады. Осындай айқын клиникалық белгілері бар 15 түйені анықтап бес бастан үш топқа бөлдік. Сәйкесінше жалпы жағдайлары бағаланды.

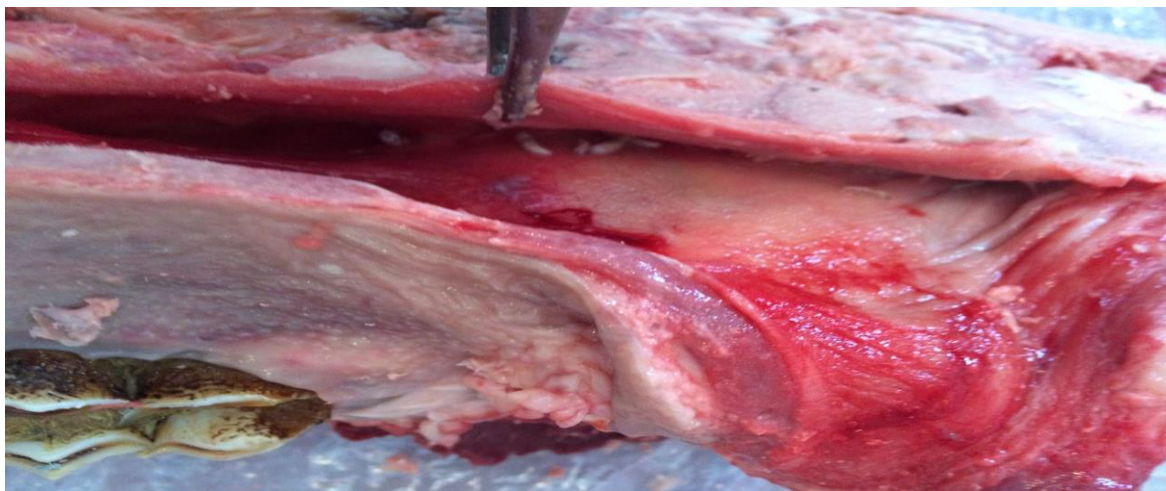
Сойылған түйелердің бастарын К.И. Скрябин әдісі бойынша тексердік [5]. Тәжірибе жүргізу барысында Аверсект-2, антипаразитарлық дәрілерінің құмыр дернәсілдеріне әсері салыстырылды.

Аверсект-2 нематоздардан, арахноэнтотомоздардан емдеу және алдын-алуға қолданылатын препаратты бірінші тәжірибелік топтағы 5 бас түйеге қолдандық. Нұсқаулыта берілгендей әр түйенің 50 кг тірілей салмағына 1 мл-ден есептеп мойын терісінің астына бір мәрте енгізілді.

Екінші тәжірибелік топтағы 5 бас түйеге Аверсект-2 дәрісін бірінші тәжірибелік топтағы түйелерге салғандай мөлшерде енгізіп, қосымша, бентонит ұнтағын 300 гр мөлшерінде жемге араластырылып 10 күн бойына бір мәрте беріліп отырды.

Қалыптастырылған үшінші топ барлығы 5 бас түйе бақылау тобы болып бекітілді.

Зерттеу нәтижелері. Құмыр өңірде түйе арасында жиі кездесетін инвазиялық ауру. Құмыр инвазиясының өңірде таралуы ауылдар мен аудан орталықтарындағы қасапханаларда сойылған түйелердің бастарын жарып-сойып тексеру арқылы анықтадық. Сойылған түйелердің дені аудан орталығына жақын орналасқан шаруа қожалықтарынан болды.

Сурет – 1. Мұрын қуысында шоғырланған құмыр дернәсілдері

Кесте-1 . Түйе құмырына қарсы аверсект -2 атипаразитарлық дәрісінің әсерінің көрсеткіштері (n-4)

Р/с	Дерілген түйелер	Әр басқа берілген дәрінің мөлшері	Клиникалық белгілерді анықтау мерзімдері (күн)						
			3	7	10	15	18	20	25
1	1	Аверсект – 2, мл / 50 кг	+	+	+	+	-	-	-
2	1		+	+	-/+	-/+	-	-	-
3	1		+	+	-/+	-	-	-	-
4	1		+	+	+	+	+	-	-
5	1		+	+	-	-	-	-	-
Барлығы	5	30 мл	+	+	-/+	-/+	-/+	-	-

Дәрінің әсерін 1-ші кестеде көрсетілгендей үш күнен кейін бірінші тексеру жүргіздік. Кейінгі бағалауларды кестеде берілген мерзімдерге сәйкес жүргіздік. Бірінші және екінші бағалауда топтағы түйелердің жағдайында айтарлықтай өзгерістер байқалмады. Үшінші тексеруде тек екі түйеде цефалопиноз белгілері сақталған. Екі түйеде әліде болса тыныс алуы қиындау екені байқалды. Бірақ аса мазасыздану (ауызын ашып, мойынын созып басын жоғары қаратып қиналып тыныс алу, пысылдау, тұмсығын қатты заттарға немесе қасында тұрған түйеге үйкеу, пысқырыну) белгілері әлсіз байқалды. Аталған клиникалық белгілердің болмауы түйенің құмыр дернәсілдерінен арылғандығының басты белгілері деп есептедік. Алтыншы мәрте қадағалауда барлық түйелерде инвазияға тән клиникалық белгілер болмады.

Екінші тәжірибелік топқа аверсект -2 дәрісін екпес бұрын жеті күн қатарынан жемдеріне 300 гр мөлшерінде бентонит ұнтағын араластырып беріп отырдық. Антипаразитарлық дәрі егілгеннен кейін де бентонитті беруді жалғастырдық. Нәтижесінде

оң өзгерістер екінші мәрте тексеруден бастап байқалды. Екі түйеде аурудың белгілері мүлдем байқалмады. Үшінші мәрте тексеруде тек бір түйеде құмырдың клиникалық белгісінің бар екендігі әлсіз білінді.

Кесте -2. Түйе құмары кезіндегі аверсект -2 дәрісің бентонитпен қосып бергеннен кейінгі әсерінің көрсеткіштері (n-4)

Р/с	Деріленген түйелер	Әр басқа берілген дәрінің мөлшері	Бентонит	Клиникалық белгілерді анықтау мерзімдері (күн)						
				3	7	10	15	18	20	25
1	1	Аверсект – 2, мл / 50 кг	Әр басқа 200 гр	+	-	-	-	-	-	-
2	1			+	-	-	-	-	-	-
3	1			+	+	-	-	-	-	-
4	1			+	+	-/+	-	-	-	-
5	1			+	+	-	-	-	-	-
Барлығы	5	30 мл		+	-/+	-/+	-	-	-	-

Берілген мерзім арасында бақылау тобында болған, дәріленбеген бес бас түйеде клиникалық оң өзгерістер байқалмады. Екі түйенің мұрын қуысынан қан аралас сорап кеткендігі анықталды. Ол түйелердің тыныс алуылары қиындап, басқа да инвазияға тән белгілердің асқынууана байланысты мамандар тарапынан малдәрігерлік жәрдем көрсетілді.

Кесте -3. Құмырға шалдыққан түйелердің бақылау тобы

Р/с	Деріленбеген түйелер	Инвазияға шалдыққан	Клиникалық белгілерді анықтау мерзімдері (күн)						
			3	7	10	15	18	20	25
1	1	+	+	+	+	+	+	+	+
2	1	+	+	+	+	+	+	+	+
3	1	+	+	+	+	+	+	+	+
4	1	+	+	+	+	+	+	+	+
5	1	+	+	+	+	+	+	+	+
Барлығы	5	+	+	+	+	+	+	+	+

Қорытынды. Аверсект-2 антипаразитарлық дәрісінің бір өзін қолданғанда және бентонит қосып қолданған жағдайдағы антипаразитарлық әсері анықталды. Жалпы тәжірибе барысында аверсект-2 дәрісі құмыр дернәсілдеріне әсері 100 % тиімділік көрсетті.

Екінші тәжірибелік топқа аверсект-2 дәрісін екпестен жеті күн бұрын және егілгеннен кейін де 300 гр мөлшерінде жеммен бентонит ұнтағы беріліп отырды. Бұл топта құмырдың клиникалық белгілері екінші мәрте тексеруден бастап жойыла бастады. Экстенстиімділік қысқа мерзімде он күн ішінде 100 % көрсетті.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Шалменов М.Ш. Паразитология және жануарлардың инвазиялық аурулары: Оқулық /М.Ш. Шалменов, Н.Т. Абекешев.- Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2021.-414 бет

2. Кисилев А.В. Природа адсорбции цеолитов. М. 1965. с.5-25

3. Семененко. М.П. Фармакология и применение бентонитов в ветеринарии: автореф. ... доктор. вет. наук.: – М.:Научная библиотека диссертаций и авторефератов.

4. Абекешев Н.Т. Түйе телязиозы және оған қарсы шаралар: атореф. ... мал дәрігері ғылым. канд. 03.00.19.-Алматы, 2007.-28 б.

5. Скрыбин К.И. Метод полных гельминтологических вскрытий позвоночных, включая и человека. – М.:МГУ, 1928. – 45 с.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены способы определения и повышения эффективности препарата, применяемого против цефалопиноза верблюдов. За семь дней до прививки препарата Аверсект-2 и после применения давали порошок бентонита с кормом в количестве 300 гр. В этой группе клинические симптомы цефалопиноза начали исчезать со второго обследования. Экстенсэффективность в течение десяти дней показало 100 %.

RESUME

The article discusses ways to determine and improve the effectiveness of the drug used against camel cephalopinosus. Seven days before the vaccination of Aversect-2 and after application, bentonite powder with feed in the amount of 300 g was given. In this group, the clinical symptoms of cephalopinosus began to disappear from the second examination. Extensefficiency for ten days showed 100%.

ӘОК 639.3.03

Білім алушы: Жеткерген А., студент

Ғылыми жетекші: Габдуллина А.Т., жетекші

«Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті» КеАҚ, Орал қ.

КЛАРИЙ ЖАЙЫНДАРЫНЫҢ (CLARIAS GARIEPINUS) ДЕРНӘСІЛДЕРІН ЖАСАНДЫ ОРТАДА ӨСІРУ

АННОТАЦИЯ

Мақалада балық өсірудің ең перспективалы нысандарының бірі - кларий жайыны болып табылады. Зерттеу «Ихтиология және аквакультура» зертхана базасында реттелетін жағдайда кларий жайындарының дернәсілдерін бастапқы 5 аптада өсіру нәтижелері келтірілген. Өсіру кезіндегі су сапасына баға берілді. Су температурасы, ылғалдылық, оттегі концентрациясы, аммоний ионы, нитраттар, нитриттер анықталды.

Кларий жайындарының дернәсілдерінің апта сайынғы өсу динамикасы көрсетілді.